

TAAALONDERWIJS AAN NIEUWKOMERS

EEN ONDERZOEK NAAR HET TAAALONDERWIJS IN AUSTRALIË

NAMEN: ENOLA BOETJE, SARA KEÏTA, SACHA MCPHERSON, MAUD NAB

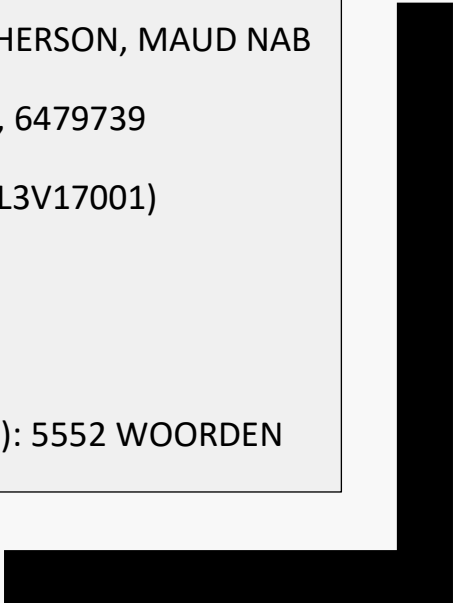
STUDENTNUMMERS: 8574146, 6941311, 6567118, 6479739

CURSUS: TAAALONDERWIJS AAN NIEUWKOMERS (TL3V17001)

DOCENT: DR. STERRE LEUFKENS

DATUM: DONDERDAG 22 JUNI 2023

AANTAL WOORDEN (INCL. INLEIDING RESULTATEN): 5552 WOORDEN

INLEIDING	3
THEORETISCH KADER.....	4
ONDERWIJSBELEID.....	4
MEERTALIG ONDERWIJS.....	5
TAALBELEID.....	5
PRAKTIJK.....	6
METHODE	7
RESULTATEN	8
ALGEMENE INFORMATIE.....	8
ONDERWIJSBELEID.....	9
MEERTALIG ONDERWIJS.....	10
TAALBELEID.....	11
PRAKTIJK.....	12
DISCUSSIE	14
ONDERWIJSBELEID.....	14
MEERTALIG ONDERWIJS.....	14
TAALBELEID.....	15
PRAKTIJK.....	15
CONCLUSIE.....	17
BIBLIOGRAFIE.....	19

Nieuwkomers en hun kinderen hebben het niet altijd makkelijk. Bij aankomst in een nieuw land moeten de ouders voortdurend beslissingen maken over hun eigen toekomst en de toekomst van hun kinderen, bijvoorbeeld over een verblijfplaats, school en werk. Hierbinnen vormt het economische aspect vaak een uitdaging. Als ouder wil je dat je kind gelukkig is en mee kan doen met leeftijdsgenoten, maar wat doe je als je dat niet kan betalen? Sterker nog, wat doe je als je het niet begrijpt? Veel nieuwkomers(kinderen) zijn het Nederlands niet machtig, waardoor sociale binding met de samenleving lastig verloopt (Van Hooren et al., 2017).

Over het taalonderwijs aan nieuwkomers in Nederland zijn de afgelopen jaren meerdere rapporten geschreven. Er zijn internationale schakelklassen waar kinderen Nederlands leren voordat ze doorstromen in het reguliere middelbare onderwijs. Jongere kinderen krijgen vaak extra les in het Nederlands, al wordt dat niet door iedereen positief ervaren (Elibol, 2018). Niet al deze strategieën werpen hun vruchten af, omdat nieuwkomerskinderen in veel gevallen min of meer gedwongen worden om hun eigen taal en cultuur thuis te laten. Er is namelijk weinig plek voor thuistalen in het onderwijs (Broeder & Extra, 1999). Daarnaast zijn veel kinderen getraumatiseerd door alles wat ze hebben meegemaakt. Vanwege het ontbreken van gepaste hulp laten deze ervaringen ook sporen achter op het leerproces (Fazel & Stein, 2002).

In Nederland kan het een en ander nog verbeterd worden om nieuwkomerskinderen beter te begeleiden tijdens het integratieproces en het leren van de Nederlandse taal. Als gevolg zullen zij zich later dan weer beter in kunnen zetten voor de Nederlandse samenleving, want deze meertalige groep binnen de bevolking is van groot belang voor de internationale handelspositie van Nederland (Spolsky, 2021). Als maatschappij is het nodig om alle vormen van meertaligheid aan te moedigen en het gebruik van thuistalen te stimuleren. Nederland is tenslotte meertaliger geworden door de nieuwkomers.

Voor een land als Australië ligt deze kwestie anders vanwege het zeer strenge immigratiebeleid dat gevoerd wordt. Het is daarom interessant om deze landen te vergelijken, aangezien ze veel van elkaar kunnen leren. In Australië is er bijvoorbeeld sprake van zogenaamde *heritage language anxiety* (Jee, 2020). Dit houdt in dat men angst ervaart bij het spreken van de thuistaal in de publieke ruimte. Het Engels lijkt dan een prioriteitsfunctie uit te dragen binnen de Australische landsgrenzen. Hoe zit het met het taalonderwijs voor nieuwkomers in Australië? Dit rapport geeft een overzicht van het taalbeleid, de vormen van meertalig onderwijs en de organisatie van het taalonderwijs aan nieuwkomerskinderen in “*The Lucky Country*” (Bennister, 2013). Maar of ze echt zo lucky zijn?

THEORETISCH KADER

In dit onderdeel van het rapport zal een overzicht worden gegeven van de relevante literatuur over meertaligheid, meertalig onderwijs, en taalbeleid op het gebied van (taal)onderwijs aan nieuwkomers. Wij definiëren nieuwkomers als mensen met een migratieachtergrond. De Inspectie van het Onderwijs noemt immigranten, asielzoekers, statushouders en vluchtelingen als groepen die behoren tot nieuwkomers. Het gaat dus om mensen die nieuw zijn in een land met verschillende redenen: van vluchten voor een burgeroorlog tot het emigreren voor werk (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2023). Nieuwkomers brengen door alle verschillende talen die zij spreken, meertaligheid mee naar het land waarnaar ze emigreren. Meertaligheid zelf is een complex fenomeen dat zich voordoet in diverse contexten. Het gaat niet alleen in op individuen, maar heeft impact op de hele samenleving (Agirdag, 2015). Attitudes ten opzichte van meertaligheid en de talen van bijvoorbeeld de migranten spelen een cruciale rol. Door middel van deze attitudes kan er begrepen worden hoe pragmatische en nationalistische perspectieven het beeld van meertaligheid beïnvloeden. Naast de sociale context is het van belang om de taalkundige aspecten van meertaligheid ook te begrijpen (Agirdag, 2015).

ONDERWIJSBELEID

Veel nieuwkomers spreken niet de dominante taal van het land waar ze heen emigreren. De kinderen van de nieuwkomers zijn vaak leerplichtig en moeten de taal van het nieuwe land gaan leren. De keuze voor een bepaald beleid van taalonderwijs voor deze nieuwkomerskinderen, zoals tweetalig onderwijs, meertalig onderwijs of moedertaalonderwijs, hangt af van de specifieke context en doelen van het onderwijsbeleid (Wardhaugh et al., 2015). Overwegingen bij het kiezen van een schooltaal kunnen onder andere identiteit, religie, economie, taal van machthebbers en ideologie zijn. Verschillende belanghebbenden (o.a. leraren, overheden, schooldirecties, het ministerie en de gemeenschap) kunnen invloed uitoefenen op het taalonderwijsbeleid en de uitvoering ervan (Spolsky, 2021). De school speelt daarbij een cruciale rol in taalplanning en taalbeleid, aangezien het de plek is waar de basis wordt gelegd voor taalgebruik en -kennis. Vooral voor leerlingen van wie de moedertaal verschilt van de schooltaal is de school een belangrijk instituut voor het ontvangen van taalinput (Spolsky, 2021; Wardhaugh et al., 2015). Scholen kunnen verschillende strategieën hanteren in de omgang met taaldiversiteit en -input in de klas. De implementatie van constructief taalbeleid (taalkeuze buiten de klas vrijlaten), taalsensibilisering (kennis over talen meegeven) en functioneel meertalig leren (gebruik van thuistalen in de les) hebben bewezen positieve effecten op taalontwikkeling, welzijn, identiteitsvorming en taaldiversiteit van leerlingen (Sierens & Van

Avermaet, 2014). In dit rapport zal als eerste geanalyseerd worden hoe het taalonderwijs aan nieuwkomerskinderen in Australië is georganiseerd.

MEERTALIG ONDERWIJS

Als binnen het onderwijsbeleid plek voor meertalig onderwijs is, kan dit verschillende vormen aannemen. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen ‘zwak’ en ‘sterk’ meertalig onderwijs (Baker, 2001). Allereerst houdt ‘zwak’ meertalig onderwijs in dat er leerlingen met verschillende thuistalen in de klas zitten, maar dat hier geen aandacht aan besteed wordt. De leerlingen met andere thuistalen krijgen dan ‘toevallig’ meertalig onderwijs. Het onderwijs zelf wordt nog wel in één taal aangegeven. Dit is meestal de meerderheidstaal (Baker, 2001). Binnen dit ‘zwak’ meertalig onderwijs zijn ook weer meerdere vormen te onderscheiden. Een voorbeeld van een vorm is *submersion*. Deze vorm van onderwijs houdt in dat de nieuwkomers worden ondergedompeld in de taal die op school wordt gesproken. Het doel van deze vorm is het in de groep laten opgaan van de leerling met een andere thuistaal (Baker, 2001).

Tegenover ‘zwak’ meertalig onderwijs staat ‘sterk’ meertalig onderwijs. Scholen waarop dit soort onderwijs wordt gegeven, hebben als doel dat de leerlingen competent worden in twee of meerdere talen. Leerkrachten geven dan ook bewust meertalig onderwijs (Baker, 2001). Een vorm van ‘sterk’ meertalig onderwijs is *maintenance* onderwijs. Binnen deze vorm streven scholen pluralisme na; een school waarop meerdere talen naast elkaar bestaan. De thuistalen van de nieuwkomerskinderen krijgen een plek op school. Hier wordt de taalvaardigheid van de leerlingen behouden (*static maintenance*) of zelfs verbeterd (*developmental maintenance*).

De beschreven vormen van meertalig onderwijs kunnen op twee verschillende manieren in de praktijk worden gebracht. Scholen kunnen een segregerende vorm inzetten, waarbij een- en meertalige leerlingen in verschillende groepen zitten. Bij de keuze voor een assimilerende vorm zitten een- en meertalige leerlingen bij elkaar in één groep (Baker, 2001). Om een beeld te krijgen van de verschillende vormen van meertalig onderwijs die in Australië worden gehanteerd, is de volgende onderzoeksvraag opgesteld: Welke vorm(en) van meertalig onderwijs is/zijn er in Australië?

TAALBELEID

Naast beleid voor onderwijs, is ook het beleid op het gebied van taal een essentieel onderdeel om taalkundige diversiteit te reguleren. Het doel van taalbeleid kan variëren en omvat onder andere het bevorderen van taalkundige eenheid, het beschermen van taalkundige rechten en het versterken van economische concurrentiekracht. Taalbeleid kan worden geformuleerd in expliciete en impliciete beleidsmaatregelen. Expliciete beleidsmaatregelen zijn vastgelegd in schriftelijke documenten en

kunnen worden afgedwongen door wet- en regelgeving, zoals taalwetten, taalregulering en taalbeleidsdocumenten. Daarentegen zijn impliciete beleidsmaatregelen subtieler. Ze hebben vaak betrekking op de manier waarop instellingen, bedrijven en individuen taal gebruiken in hun communicatie (Wardhaugh et al., 2015). Binnen dit taalbeleid kan de ‘paradox van meertaligheid’ de kop opsteken. Deze paradox gaat in op het feit dat niet alle thuishalen van nieuwkomers als gelijk worden ervaren. Er bestaat veel sociale en politieke ongelijkheid in de behandeling en waardering van talen, wat resulteert in ongelijke kansen en discriminatie op basis van taalverschillen (Agirdag, 2015). In dit rapport zal inzicht worden gegeven in het taalbeleid dat Australië hanteert wat betreft nieuwkomers en hun talen.

PRAKTIJK

Als laatste zal in dit rapport in worden gegaan op de situatie in de praktijk. In Australië zal door de overheid, maar ook door schoolbesturen, beleid zijn opgesteld over het (meer)talige onderwijs aan de hand van eerder beschreven terminologie. Echter, de situatie in de praktijk kan vaak erg verschillen van de situatie beschreven in onder andere beleidsdocumenten (Sierens & Van Avermaet, 2014). Om ook een beeld te krijgen van de praktijksituatie is een vierde en laatste onderzoeksvraag opgesteld: Hoe worden onderwijs, beleid, en praktijk door een betrokkene ervaren?

Dit rapport is samengesteld voor de cursus *Taalonderwijs aan nieuwkomers* georganiseerd vanuit de Universiteit Utrecht. In dit onderzoek zullen wij het nieuwkomersonderwijs in Australië en het taalbeleid daaromheen onderzoeken. Om een zo volledig mogelijk beeld van het nieuwkomersonderwijs in Australië te krijgen, hebben wij tijdens dit onderzoek verschillende manieren van dataverzameling ingezet.

Allereerst bestaat het grootste deel van de gehanteerde methode uit het doen van literatuuronderzoek. De informatie die als betrouwbaar werd geacht en gebruikt werd voor dit rapport is onder andere gevonden op overheidswebsites van Australië. Bovendien hebben wij informatie verzameld uit verschillende rapporten, wetenschappelijke artikelen en boeken die betrekking hebben op het nieuwkomersonderwijs en het taalbeleid in Australië.

Daarnaast heeft één van ons contact opgenomen met een familielid uit Australië. Mevrouw Jones heeft 41,5 jaar gewerkt als leerkracht én directeur van een middelbare school in de Gold Coast (Queensland). Door middel van een online interview hebben we mevrouw Jones verschillende vragen kunnen stellen over de praktijksituatie rondom het nieuwkomersonderwijs en het taalbeleid.

Door gebruik te maken van de beschikbare en relevante bronnen is in dit verslag een antwoord geformuleerd op de volgende vier onderzoeksvragen:

- Hoe is het taalonderwijs aan nieuwkomerskinderen georganiseerd?
- Welke vorm(en) van meertalig onderwijs is/zijn er in dit land?
- Wat is er voor taalbeleid wat betreft nieuwkomers en hun talen?
- Hoe worden onderwijs, beleid, en praktijk door betrokkenen ervaren?

De resultaten en conclusies van ons onderzoek zijn te vinden in de volgende secties.

ALGEMENE INFORMATIE

In dit onderdeel van het rapport zullen wij een overzicht geven van het taalbeleid, het meertalig onderwijs en het taalonderwijs aan nieuwkomers in Australië. Etnisch gezien is Australië een van de meest diverse landen van de wereld. In 1998 was slechts 39% van alle immigranten afkomstig uit een Engelstalig land. De top tien van talen die in de Australische thuissituatie worden gesproken, zijn Engels, Italiaans, Mandarijn, Grieks, Arabisch, Vietnamees, Duits, Spaans, Macedonisch en Filipijns. Het totale aantal gemeenschapstalen is vijftien tot twintig keer zo groot (Herder & De Bot, 2005).

Hoewel het land tegenwoordig bekendstaat om zijn uiterst strenge migratiebeleid, is Australië altijd een land geweest waar veel mensen naartoe geëmigreerd zijn. Immigranten zijn noodzakelijk geweest voor het voortbestaan van het land (Van Dun, 2019). Tussen 1947 en 1966 groeide de Australische bevolking met vier miljoen inwoners naar een totaal van bijna twaalf miljoen inwoners. Migranten waren verantwoordelijk voor 50% van deze groei. In totaal zijn er sinds 1947 ongeveer zes miljoen mensen naar Australië geëmigreerd (Bouwman, 2003).

In de jaren 70 begon Australië met het verwelkomen van immigranten uit niet-Europese landen. Vooral veel immigranten uit China en Vietnam kwamen naar Australië. In 2004 was meer dan zeven procent van de bevolking afkomstig uit Azië (Van Oudenhoven, 2004). Sinds 1992, maar vooral vanaf 2001, heeft de Australische regering een strikt beleid ingevoerd om de stroom asielzoekers een halt toe te roepen. Het aantal asielzoekers dat Australië momenteel ontvangt is aanzienlijk minder dan het aantal dat Europa al voor de vluchtelingen crisis van 2015 ontving (Minns, et al., 2018).

Australië heeft tegenwoordig een immigratiesysteem dat gebaseerd is op zogenaamde puntensystemen, waarbij potentiële migranten op hun vaardigheden beoordeeld worden (Bouwman, 2003). De laatste tien jaar komt het overgrote deel van de immigranten uit China, India, Maleisië en de Filipijnen. Wie nu in aanmerking wil komen voor een visum moet voldoen aan een aantal criteria, die erop neerkomen dat jonge, hoogopgeleide mensen die Engels spreken en in staat zijn zichzelf financieel te onderhouden meer dan welkom zijn. Er wordt niet geselecteerd op land van herkomst, culturele achtergrond, religie of politieke overtuiging. Bij dit beleid gaat het om de meerwaarde van een immigrant voor Australië (Van Dun, 2019). In hoeverre dit gevoerde beleid invloed heeft op het onderwijsbeleid, het meertalig onderwijs en het taalbeleid van Australië zullen wij in de volgende secties bespreken.

ONDERWIJSBELEID

Allereerst zal antwoord gegeven worden op de vraag hoe het taalonderwijs aan nieuwkomers in Australië is georganiseerd. Het (taal)onderwijs in Australië aan nieuwkomerskinderen brengt specifieke uitdagingen met zich mee. Een van de uitdagingen is dat de kinderen in klassen worden geplaatst op basis van leeftijd en dat hierbij niet wordt gekeken naar opleidingsniveau. Dit kan wellicht toegang tot passend onderwijs belemmeren. Openbare scholen kunnen daarnaast over onvoldoende middelen beschikken om aan de behoeften van deze kinderen te voldoen. Ze komen vaak vanuit moeilijke (thuis)situaties, hebben een trauma opgelopen en krijgen soms beperkte ondersteuning vanuit familieleden (Fazel & Stein, 2002). Tot slot kunnen discriminatie en racisme zowel binnen als buiten de school een uitdaging vormen (Refugee Council of Australia, 2023).

Hoewel velen van hen deze uitdagingen overwinnen en succesvol zijn in het onderwijs, zijn er ook kinderen die moeite hebben om te leren. Het lijkt daarom van groot belang om passend taalonderwijs en ondersteuning te bieden aan deze nieuwkomers, zodat ze de kans krijgen hun potentieel te bereiken en succesvol deel te nemen aan het onderwijssysteem. De organisatie van de Refugee Council of Australia biedt nuttige informatie over het taalonderwijs aan nieuwkomerskinderen in Australië (Refugee Council of Australia, 2023).

Nieuwkomerskinderen hebben recht op taalondersteuning op school in Australië. Scholen bieden programma's en ondersteuning aan om nieuwkomerskinderen te helpen met het leren van de Engelse taal. Daarnaast zijn deze programma's en ondersteuning er om deze kinderen te helpen zich aan te passen aan het schoolsysteem. Meestal zijn het intensieve taalonderwijsprogramma's en zijn er speciaal opgeleide taaldocenten (Australian Human Rights Commission, z.d.).

Om het bovenstaande te realiseren zijn *English Language* (ESL)-klassen opgezet. Deze klassen hebben vaak een plek op een reguliere school en bieden een plek voor nieuwkomerskinderen om intensief Engels te leren. In de klassen werken de kinderen aan het ontwikkelen van de vaardigheden op het gebied van luisteren, spreken, lezen en schrijven in het Engels. Voor deze klassen staan vaak speciaal opgeleide ESL-docenten die nieuwkomerskinderen ondersteunen bij hun taalontwikkeling. Deze docenten werken samen met de docenten van de reguliere klassen om ervoor te zorgen dat nieuwkomerskinderen kunnen deelnemen aan het Australische curriculum (Australian Human Rights Commission, z.d.).

In sommige gevallen kunnen nieuwkomerskinderen worden ingeschreven voor intensievere taalonderwijsprogramma's. Het *Intensive English Centre* (IEC) is hier een voorbeeld van. Het programma richt zich op het versneld kunnen leren van Engels en snel kunnen integreren van nieuwkomerskinderen in het reguliere onderwijs (Australian Human Rights Commission, z.d.).

MEERTALIG ONDERWIJS

Ten tweede zal dieper ingegaan worden op het meertalig onderwijs in Australië. Australië is altijd al meertalig geweest. De vele Aboriginalvolken kennen hun eigen taal, maar ook de migranten die in en na de tijd van het Britse kolonialisme naar Australië zijn gekomen, brachten hun eigen talen mee. Zo'n meertalige samenleving vraagt natuurlijk om verschillende voertalen in het onderwijs. Het meertalig onderwijs in Australië heeft de afgelopen decennia dan ook veel veranderingen doorgemaakt (Lo Bianco & Slaughter, 2017).

Halverwege de 19e eeuw werd de demografische diversiteit geuit in verschillende vormen van tweetalig onderwijs. Deze programma's waren vooral ontworpen voor individuele groepen met dezelfde etnische of religieuze achtergrond, met als gevolg dat er veel tweetalige scholen kwamen (Lo Bianco & Slaughter, 2017). Voor de Aboriginalvolken lag dit anders, want het onderwijs was gebaseerd op het allesoverheersende doel om de inheemse bevolkingsgroepen te 'beschaven' door christelijke gewoonten en de bredere waarden van Europeanen bij te brengen (Lo Bianco & Slaughter, 2017). Vanaf 1973 probeerde de overheid deze volken Engels te leren met behulp van transitioneel of sterk meertalig onderwijs, maar dit hield geen stand (Thomas, 2019). Al snel werd de focus van de tweetalige programma's verlegd naar het Engels, waarbij inheemse talen geen rol meer speelden. Er bleven wel tweetalige programma's bestaan, maar daarbij was sprake van prestigieuze tweetaligheid (Lo Bianco & Slaughter, 2017).

Tegenwoordig zijn er nog wel enkele scholen die meertalig onderwijs aanbieden, maar dit aantal is zeer gekrompen (Lo Bianco & Slaughter, 2017). Zo kan er gekozen worden voor transitioneel onderwijs of een volledig tweetalig programma, waarbij het onderwijs gegeven wordt in een andere taal. Er zijn daarnaast ook onafhankelijke scholen die meertalig onderwijs aanbieden in combinatie met een curriculum vanuit een ander land. De talen die aangeboden worden zijn echter nog steeds prestigieus; Europese en Aziatische talen worden ingezet met als doel een goede kans op de arbeidsmarkt te creëren en de handelspositie van Australië te bevorderen.

In de meeste gevallen is er echter sprake van zwak meertalig onderwijs, waarbij Engels de doeltaal is. Thuis talen worden dan ook niet geleerd aangezien de focus bij het Engels ligt. Volgens Calma (2009) moet dit veranderen omdat het niet in lijn is met het beleid van de overheid (Herder & De Bot, 2005). Thuis taalonderwijs vindt dan ook plaats buiten school. Kinderen krijgen de normen, waarden en taal van hun voorouders mee binnen de eigen gemeenschap. Op school mogen ze hun eigen taal wel spreken. Het spreken van thuis talen wordt zelfs aangemoedigd, maar alleen tijdens de pauzes, aldus Fran Jones (Persoonlijke communicatie, 19 juni 2023). Thuis talen worden dus gerespecteerd, maar kinderen worden er niet in of over onderwezen. Bovendien gaan veel Aboriginal

kinderen niet naar school in de steden (F. Jones, persoonlijke communicatie, 19 juni 2023), waardoor zij onderwezen worden apart van anderen.

TAALBELEID

In deze derde sectie zal antwoord worden gegeven op de vraag wat voor taalbeleid Australië hanteert wat betreft nieuwkomers en hun talen. Voor het grootste deel van de nationale geschiedenis van Australië zijn taalplanning en -beleidsvorming eerder impliciet dan expliciet geweest. Het taalbeleid was vaak opgenomen in een meer algemeen beleid op het gebied van onderwijs, immigratie en buitenlandse handel (Lo Bianco, 2000). *“The National Policy on Language (NPL)”* uit 1987 was het hoogtepunt van het taalbeleid in Australië. Dit kwam mede door de omvang en de status van dit document en de poging van het beleid om alle aspecten van taalgebruik te omvatten. Inheemse talen kregen bijvoorbeeld erkenning als een belangrijke sociale en culturele bron. Echter, latere ontwikkelingen van het taalbeleid hebben, door een focus op de economische voordelen van een taal, een nadruk gelegd op het Engels (McKay, 2011).

Wat betreft de inheemse talen heeft er dus een verschuiving plaatsgevonden in het nationale taalbeleid van Australië. Het onderwijzen van minderheidstalen dat begon in de jaren zeventig nam af. Van eind jaren negentig tot heden wordt er nadrukkelijk gefocust op Engelse geletterdheid en het onderwijzen van verschillende Aziatische talen voor economische doeleinden (Reilly, 2013). Bij de keuze van het taalbeleid werd er dus niet meer alleen gekeken naar de culturele voordelen van een taal, maar ook naar de economische voordelen. Als de nadruk ligt op de culturele waarde van talen, worden de minderheidstalen in Australië gewaardeerd om hun bijdrage aan taaldiversiteit. Als de nadruk ligt op de economische waarde, is de steun voor de talen die niet bijdragen aan de economie moeilijker te rechtvaardigen en is er vanuit de overheid minder ondersteuning voor deze talen (Reilly, 2013).

Het streven van het huidige Australische taalbeleid bestaat uit drie doelen. Ten eerste is het doel om ervoor te zorgen dat alle permanente inwoners van Australië competent worden en zijn in de dominante taal van de samenleving, het Engels. De tweede ambitie is het stimuleren van gemeenschappen om te investeren in het behoud van minderheidstalen. Hierbij wordt in wezen gestreefd naar de overdracht van deze talen van generatie op generatie. Het derde doel is de verwerving van een tweede taal. Eerst waren de inheemse talen en de talen van migranten in de jaren 1970 een populaire keuze, maar nu ligt er een grotere nadruk op geografisch nabije Aziatische talen (Lo Bianco & Slaughter, 2017).

Hoewel deze ambities pas de afgelopen decennia zijn samengebracht in coherente beleidsverklaringen, zijn de uiteenlopende tendensen die ze vertegenwoordigen altijd impliciet

aanwezig geweest. Het ontbreken van een nationaal taalbeleid draagt bij aan een zwakke taalbeleidsomgeving, waar taalrechten sterk gepolitiseerd zijn en taalprogramma's gefragmenteerd en schaars zijn (Lo Bianco & Slaughter, 2017).

PRAKTIJK

Om onze laatste vraag over de ervaringen van een betrokkene met het onderwijs- en taalbeleid in de praktijk te kunnen beantwoorden, is een gepensioneerde leerkracht én directeur van een middelbare school in de Gold Coast (Queensland) geïnterviewd. Binnen de openbare school (*state school*) waar mevrouw Jones gewerkt heeft, was een *unit* waar alle migrantenkinderen van 12 jaar of ouder die in de Gold Coast aankwamen naartoe gingen om Engels te leren. Mevrouw Jones heeft twaalf jaar lang de zorg voor deze unit op zich genomen.

Situatie op school

Op de school waar mevrouw Jones heeft gewerkt, kwamen ongeveer achthonderd leerlingen. In de unit met de kinderen met een *non-English speaking background* (NESB) zaten meestal rond de zestig leerlingen. Thuis spraken deze leerlingen vaak nog hun moedertaal, omdat hun ouders niet vaardig waren in het Engels. School was dus de plek voor deze leerlingen om Engels te leren. Tijdens sommige vakken werden de units van de Australische en NESB-leerlingen samengevoegd. Waar de leerlingen tijdens de lessen Engels moesten spreken, mochten ze tijdens de pauzes hun thuistaal inzetten.

“When they went to, for example, an assembly we didn't have all the migrant children sitting together. They were just mixed in with everybody else. As they progressed through their English they would join the hospitality class. You don't have to speak a lot of English to be able to bake a cake.”

Best practices

Op de school van mevrouw Jones werd naast ruimte voor de thuistalen in de pauzes ook ruimte ingelast voor multiculturele dagen. Op die dagen mochten de leerlingen in de kleding passend bij hun cultuur naar school komen.

“They were very proud to wear their cultural dress. Kids were saying ‘Oh, they've got prettier clothes than us’.”

Naast deze multiculturele dagen organiseerden ze ook af en toe een *harmony day*. Op deze dag stond respect centraal voor elkaars verhalen en talen. Elk kind mocht op die dag een verhaal schrijven over de manier waarop hij of zij naar Australië is gekomen.

Verbeterpunten

Waar er veel aandacht is besteed aan het informeren van alle collega's, bleef er toch wat onwetendheid over de situatie.

“You would take a new student to a classroom and a teacher would go: ‘does this one speak English?’”

Uit dit citaat blijkt dat niet iedere leerkracht openstond voor het opnemen van NESB-leerlingen in de klas. Mevrouw Jones gaf aan ook hun standpunt te begrijpen. Om de NESB-leerlingen mee te krijgen in de klas werd er van de leerkrachten verwacht dat ze scaffolding zouden inzetten. Dit zorgde voor extra werkdruk binnen een al overvolle dag.

Om de leerkrachten in bovenstaande te ondersteunen werden er onderwijsassistenten ingezet die de NESB-leerlingen extra hulp konden bieden als ze de uitleg van de leerkracht niet helemaal begrepen. Echter, er zijn niet voldoende middelen beschikbaar om genoeg onderwijsassistenten in te zetten. Mevrouw Jones vertelde dat de school draait op een minimale financiering.

Op de vraag of meertaligheid meer ruimte moet krijgen op scholen twijfelt mevrouw Jones even bij het antwoorden. *“This is a hard one. We have bilingual children who have huge needs and we have low socioeconomic children who have huge needs.”* Ze vindt dat hierin een balans moet worden gevonden, omdat beide groepen leerlingen extra hulp verdienen.

Aboriginaltalen

Tot slot hebben we mevrouw Jones gevraagd naar haar ervaringen met het onderwijzen van Aboriginaltalen. Ze startte haar antwoord met het volgende: *“That is actually quite an embarrassment to our country in that we have poured millions of dollars into indigenous education with no result.”* Ze geeft aan dat de inheemse bevolking bijna 250 talen spreekt. Ze geeft aan dat veel Aboriginals in gemeenschappen wonen waar de kinderen de cultuur leren. Af en toe worden er leerkrachten naar deze gemeenschappen gestuurd om het Australische curriculum aan bod te laten komen. Vaak blijkt uit deze reizen dat de gemeenschappen geen belang voelen bij het onderwijs binnen het curriculum. De dingen die geleerd moeten worden, passen niet bij de dingen die van belang zijn binnen hun cultuur.

ONDERWIJSBELEID

Uit het gevoerde onderwijsbeleid in Australië blijkt dat er in veel gevallen sprake is van 'zwak' meertalig onderwijs (Baker, 2001). De NESB-leerlingen worden ondergedompeld in de Engelse taal, ook wel submersion genoemd (Baker, 2001). In deze vorm van onderwijs speelt in Australië de Engelse taal de hoofdrol. Het doel van het onderwijs is om de NESB-leerlingen Engels te leren tot op een niveau dat ze mee kunnen draaien in een reguliere klas. Net als in Nederland ligt de nadruk binnen het onderwijsbeleid voor nieuwkomerskinderen op het leren van de dominante taal in het nieuwe land. Ook vergelijkbaar is het besteden van weinig aandacht aan de thuistalen. Er is hier dan ook sprake van circumstantial meertaligheid - meertaligheid als gevolg van onder andere migratie (Baker, 2001). Om de voordelen van meertaligheid voor Australië te vergroten, is het van belang om het 'zwakke' meertaligheidsbeleid op scholen om te zetten naar een 'sterk' meertaligheidsbeleid waarin de thuistalen van de leerlingen een grotere rol spelen.

Wat positief opvalt aan het onderwijsbeleid van Australië is het feit dat er docenten speciaal opgeleid worden om de nieuwkomerskinderen Engelse taal te geven. Dit is niet in alle Europese landen het geval. Ook kunnen kinderen, als het nodig is, doorstromen naar een meer intensieve taalklas om zich de Engelse taal eigen te maken. De schoolomgeving is voor de nieuwkomerskinderen een belangrijke plek om taal te verwerven, omdat ze vaak vanuit thuis niet veel Engelse taalinput krijgen (Spolsky, 2021). Het feit dat de Australische overheid dan ook investeert in het opleiden van bekwame docenten om de taalinput op een effectieve manier in te zetten, zal waarschijnlijk een positieve invloed hebben op de taalverwerving van de leerlingen in de taalklassen.

MEERTALIG ONDERWIJS

Het literatuuronderzoek laat zien dat meertalig Australië relatief weinig mogelijkheid tot meertalig onderwijs biedt. Zo zijn er slechts enkele scholen die sterk tweetalig onderwijs aanbieden overeind blijven staan. Het onderwijs dat hier gegeven wordt gaat uit van prestigieuze tweetaligheid, waarin bepaalde talen de voorkeur krijgen over andere talen. De paradox van meertaligheid waarover Agirdag (2015) spreekt, is dus net als in Nederland ook aanwezig in Australië. Daarnaast is het reguliere onderwijs voor een groot deel zwak meertalig en is er sprake van segregatie (Baker, 2001); er wordt geen actieve aandacht besteed aan thuistalen en vaak krijgen kinderen met een andere moedertaal apart les om zo het Engels te verwerven.

Het is een goed idee om de kinderen meertalig onderwijs te geven, maar dit gebeurt niet in de gewenste vorm. Het lijkt erop dat kinderen het Engels als tweede taal moeten leren, waarbij hun

moedertaal vergeten kan worden. Uit eerder onderzoek blijkt echter dat de eigen taal en cultuur van grote waarde zijn bij het leren van een nieuwe taal in het geval van nieuwkomerskinderen. Toelating van moedertalen in het onderwijs kan zorgen voor betere prestaties en minder schooluitval (Hajer & Spee, 2017). Daarnaast is er tot op zekere hoogte ook sprake van segregierend onderwijs in Australië, terwijl Hajer & Spee (2017) benadrukken hoe belangrijk omgaan met leeftijdsgenoten uit de reguliere klas is. Dat stimuleert interactie en impliciete taalverwerving, waardoor kinderen sneller en beter de tweede taal leren. Al met al heeft de overheid van Australië goede doelen gesteld, want een meertalige inwoner kan van grote waarde zijn, maar de manier waarop ze een meertalige samenleving wil realiseren is nog niet helemaal juist. Er zou bijvoorbeeld veel meer aandacht en interesse besteed kunnen worden aan de inheemse talen, want dat maakt Australië uniek. Het valt op dat deze inheemse volkeren nauwelijks aan bod komen in wetenschappelijke artikelen over het land *'down under'*.

TAALBELEID

Vanuit het Australische taalbeleid blijkt dat er vooral een focus ligt op de verwerving van de Engelse taal. Toegang tot het Engels wordt erg belangrijk geacht en het doel is dat alle inwoners, waaronder migranten, Engels leren en kunnen spreken. Opvallend aan Australië is dat het een erg meertalige en multiculturele samenleving is, maar dat het taalbeleid niet altijd een grote prioriteit is voor de politiek.

Het taalbeleid werd vaak opgenomen in een meer algemeen beleid op het gebied van onderwijs, immigratie en buitenlandse handel. Dit taalbeleid werd dus geformuleerd in impliciete beleidsmaatregelen. Het indirecte taalbeleid maakt het behoud van minderheidstalen moeilijker, aangezien dit op het moment door de gemeenten zelf moet worden georganiseerd.

Verwaarlozing van minderheidstalen vanuit de overheid kan ertoe leiden dat deze talen uitsterven (Wardhaugh et al., 2015). Het zou dus bevorderlijk zijn voor de taaldiversiteit in Australië als er op het gebied van taalbeleid meer duidelijkheid komt. Planningsbeslissingen spelen namelijk een grote rol bij het bepalen wat er gebeurt met minderheidstalen in een land (Wardhaugh et al., 2015). Afgelopen decennia zijn er door de Australische overheid meerdere ambities samengebracht in beleidsverklaringen. Deze ontwikkeling, waarbij het beleid expliciet wordt gemaakt, is een goede stap in de richting van een taaldiverser Australië.

PRAKTIJK

Uit de eerdere drie deelvragen blijkt dat de Australische overheid een impliciet taalbeleid voert waarin de Engelse taal de boventoon voert. Aan migrantenkinderen wordt onderwijs aangeboden op

en buiten reguliere middelbare scholen. In het algemeen wordt hier een model van onderdomping (Baker, 2001) gebruikt, waarin de thustalen van NESB-leerlingen geen rol spelen. Uit het interview met iemand uit het veld blijkt dat het beleid zoals dit bedoeld is, in grote mate overeenkomt met de situatie in de praktijk. Mevrouw Jones beschrijft een gesegregerde klas binnen een door de overheid gefinancierde middelbare school. Er zijn op deze school echter wel tekenen van de assimilerende vorm terug te zien (Baker, 2001). Met verscheidene vakken wordt aan de migrantenkinderen en Australische kinderen gezamenlijk les gegeven.

Waar de situatie die mevrouw Jones schetst grotendeels overeenkomt met het gevoerde onderwijs- en taalbeleid, zijn er wel degelijk verschillen te zien. Een van de voornaamste verschillen is te zien binnen de verschillende omgangsvormen met taaldiversiteit (Sierens & Van Avermaet, 2014). Waar in het onderwijs- en taalbeleid weinig ruimte is voor het creëren van taalbewustzijn, heeft dit wel een prominente plek gekregen op de school waar mevrouw Jones werkzaam is geweest. Dit is onder andere terug te zien in de multiculturele dagen en de harmony day. Hierin wordt onder de leerlingen zowel bewustzijn gecreëerd op het gebied van andere culturen, als voor de verschillende talen die er gesproken worden. Om dit onderdeel van het onderwijs naar nog een hoger niveau te tillen, kan het derde niveau van Sierens en Van Avermaet (2014), het functioneel meertalig leren, nog worden ingezet tijdens de lessen. Zoals mevrouw Jones zelf ook zegt: *“But again, it wasn’t a perfect world.”* Er zijn op dit moment in Australië, maar ook over de gehele wereld, nog veel verbeterpunten te zien op het gebied van meertalig onderwijs.

CONCLUSIE

Dit rapport gaf een overzicht van het taalbeleid, de vormen van meertalig onderwijs en de organisatie van het taalonderwijs aan nieuwkomers in “The Lucky Country” (Bennister, 2013). Maar zijn de nieuwkomers in Australië echt zo lucky?

Het taalonderwijs aan nieuwkomerskinderen in Australië brengt specifieke uitdagingen met zich mee, zoals plaatsing op basis van leeftijd, beperkte middelen en mogelijke discriminatie. Scholen bieden intensieve taalprogramma's, ESL-klassen en samenwerking met reguliere scholen om nieuwkomers effectief te laten deelnemen aan het curriculum. Verdere ondersteuning en passend onderwijs blijven essentieel voor het succes van deze kinderen (Refugee Council of Australia, 2023). Het meertalig onderwijs in Australië heeft in de loop der tijd veranderingen ondergaan, waarbij de focus voornamelijk op het Engels ligt. Hoewel er enkele scholen zijn die nog meertalig onderwijs aanbieden, is het aantal hiervan afgenomen. Prestigieuze Aziatische talen worden gestimuleerd om de arbeidsmarkt te bevorderen, terwijl thuistalen, zoals Aboriginaltalen, voornamelijk buiten school worden behouden (Lo Bianco & Slaughter, 2017). Deze situatie laat zien dat de paradox van meertaligheid nog volop aanwezig is in het Australische onderwijs (Agirdag, 2015). Er is daarnaast sprake van taalsegregatie, vooral bij Aboriginalkinderen vaak apart onderwijs ontvangen (F. Jones, persoonlijke communicatie, 19 juni 2023).

Australië heeft altijd een indirect taalbeleid gehad (Lo Bianco, 2000). Het ontbreken van een nationaal taalbeleid draagt bij aan een zwakke taalbeleidsomgeving, waar taalrechten sterk gepolitiseerd zijn en het ontbreken van samenwerkende taalbeleidsprocessen heeft geleid tot een gefragmenteerd en kwetsbaar aanbod van taalprogramma's. Immigrantentalen werden gemarginaliseerd en tweetaligheid werd als zeldzaam beschouwd. Hoewel er in 1991 doelen werden gesteld, om naast het Engels, het leren van andere talen te bevorderen, blijft het taalbeleid gefragmenteerd en politiek beladen (Lo Bianco & Slaughter, 2017).

Het interview met mevrouw Jones, een gepensioneerde leerkracht en directeur, biedt inzicht in de praktische ervaringen met het onderwijs- en taalbeleid in Australië. Hoewel er positieve aspecten zijn, zoals aparte eenheden voor Engels leren, culturele vieringen en informeren van collega's, blijft er een gebrek aan begrip en middelen voor de integratie van NESB-leerlingen. Daarnaast blijft het onderwijs van Aboriginaltalen een uitdaging. Er is een culturele mismatch en een gebrek aan resultaten van gefinancierde programma's.

Concluderend staat het taalbeleid en taalonderwijs aan nieuwkomers(kinderen) in Australië voor uitdagingen zoals beperkte middelen en onwetendheid over de verschillende (inheemse) culturen. Meer begrip, middelen en ondersteuning zijn nodig voor nieuwkomers(kinderen). Een gebalanceerde aanpak lijkt vereist om de taalbehoeften van verschillende groepen studenten

effectief aan te pakken. Het bevorderen van meertaligheid, het aanpakken van discriminatie en het waarborgen van gelijke kansen voor alle leerlingen zijn essentiële stappen om het onderwijslandschap in Australië inclusiever en rechtvaardiger te maken.

BIBLIOGRAFIE

- Agirdag, O. (2015). Scholen in de meertalige stad: niet elke taal is gelijk. In: V. Mamadouh, & A. van Wageningen (Eds.), *EU@Amsterdam: een stedelijke raad* (pp. 67-74). Amsterdam: AUP.
<http://dare.uva.nl/document/2/168697>
- Australian Human Rights Commission. (z.d.). *12. Education for Children in Immigration Detention*, Geraadpleegd op 18 juni 2023, van
<https://humanrights.gov.au/our-work/12-education-children-immigration-detention>
- Baker, C. (2001). An introduction to bilingual education (Ch. 9); Bilingual Education for Bilingualism and Biliteracy (Ch. 10). In: C. Baker (Eds.), *Foundations of Bilingual Education and Bilingualism* (pp. 1-16). Clevedon: Multilingual Matters.
- Bennister, M. (2013). Is Australia Still the Lucky Country? *Political Insight*, 4(1), 9-13.
- Bouwman, E. (2003). Een comparatief onderzoek naar het multiculturele beleid van Canada en Australië. *Ubi Bene, Ibi Patria*.
- Broeder, P., & Extra, G. (1999). Zoveel mensen, zoveel talen. Thuis talen en school talen in het voortgezet onderwijs. *Tijdschrift voor Onderwijs en Opvoeding*, 58(4), 4-6.
- Elibol, R. (2018). In hoeveel talen thuis. Het meertalige kind. *De Groene Amsterdammer, bijlage DRONGO Talenfestival*, 8-10.
- Fazel, M. & Stein, A. (2002). The mental health of refugee children. *Archives of Disease in Childhood*, 87(5), 366-370.
- Hajer, M., & Spee, I. (2017). *Ruimte voor nieuwe talenten. Keuzes rond nieuwkomers op de basisschool*. Lectoreninitiatief Professionalisering Taalonderwijs Nieuwkomers.
<https://www.poraad.nl/kind-onderwijs/nieuwkomers/handreiking-ruimte-voor-nieuwe-talenten>
- Herder, A., & De Bot, K. (2005). Vroeg vreemdetalenonderwijs in internationaal perspectief. Een literatuurstudie. *Groningen: Expertisecentrum taal, onderwijs en communicatie*. Rijksuniversiteit Groningen.
- Jee, M.J. (2020). Heritage Language Anxiety and Major Language Anxiety Experienced by Korean Immigrants in Australia. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 1-17.

- Lo Bianco, J. (2000). Making languages an object of public policy. *Agenda*, 7(1), 47-61.
- Lo Bianco, J. L., & Slaughter, Y. (2017). Bilingual education in Australia. In O. García, A.M.Y. Lin & S. May (eds.) *Bilingual and Multilingual Education* (pp. 347-360). Switzerland: Springer International.
- McKay, G. R. (2011). Policy and Indigenous languages in Australia. *Australian Review of Applied Linguistics*, 34(3), 297-319.
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2023). *Onderwijs aan nieuwkomers*. Inspectie van het onderwijs. Geraadpleegd op 18 juni 2023, van <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/onderwijs-aan-nieuwkomers>
- Minns, J., Bradley, K., & Chagas-Bastos, F. H. (2018). Australia's refugee policy: not a model for the world. *International Studies*, 55(1), 1-21.
- Refugee Council of Australia. (2023). *Refugee Council of Australia: Supporting refugees people seeking asylum*. Geraadpleegd op 18 juni 2023, van <https://www.refugeecouncil.org.au/>
- Reilly, A. (2013). Confusion of tongues: Constitutional recognition of languages and language rights in Australia. *Federal Law Review*, 41(2), 333-361.
- Sierens, S., & Van Avermaet, P. (2014). Language diversity in education: evolving from multilingual education to functional multilingual learning. In: D. Little, C. Leung, & P. Van Avermaet (Eds.), *Managing diversity in education: Languages, policies, pedagogies* (pp. 204-222). Bristol: Multilingual Matters. <https://biblio.ugent.be/publication/4284796/file/4284823.pdf>
- Spolsky, B. (2021). Education. *Rethinking Language Policy*, 26–44. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Van Dun, M. (2019). Migratieland Australië. Een terechte loftrumpet? *De Groene Amsterdammer*.
- Vanhooren, S., Pereira, C. & Bolhuis, M. (2017). *Iedereen taalcompetent! Visie op de rol, de positie en de inhoud van het onderwijs Nederlands in de 21ste eeuw*. Visietekst Nederlandse Taalunie.
- Wardhaugh, Ronald & Janet Fuller (2015). Language Policy and Planning. In: *An introduction to sociolinguistics*, 367–392. Oxford: Wiley Blackwell.